

5. ARCHITECTONISCHE EIGENAARDIGHEDEN.

Onder deze rubriek wordt u wegwijds gemaakt in de architectonische bijzonderheden die onze kerk biedt. Bij binnenkomst van onze Sint Christophoruskerk zijn de pilaren heel dominant aanwezig. De stijl en de vorm van de pilaren is Dorisch. In dit bestek wordt de functie en de symboliek weergegeven, die getuigd van een zeer lange geschiedenis. De Dorische periode van 800 - 500 voor Christus. Een bekende verwijzing naar een zuil-pilaar is het verhaal van Lot in de Bijbel (Genesis 19) en de Koran. De vrouw van Lot veranderde in een zoutpilaar omdat zij omkeek tijdens haar vlucht uit de steden Sodom en Gomorra, terwijl haar dit was verboden. In de iconografie wordt een zuil, met daarboven een duif, vaak afgebeeld als symbool voor de Kerk.

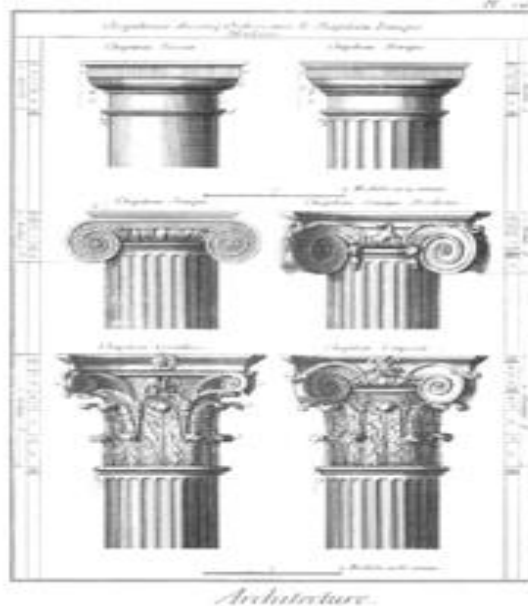
Vijf zuilenorden

Architectonische termen. In de klassieke oudheid zijn vijf verschillende zuilenorden opgesteld, de klassieke zuilenorden. De Dorische, Ionische en Korinthische orden zijn geïntroduceerd door de Grieken, de

Toscaanse orde en Composieten orde door de Romeinen. Voor de duidelijkheid de orde heeft te maken met de kroonversiering. Een **zuil** een pilaar is een *kolom* met een ronde doorsnede, meestal in natuursteen uitgevoerd. Een zuil bestaat meestal uit drie elementen van boven naar beneden: kapiteel, schacht en basement. De Grieks-Dorische orde heeft geen basement. De schacht zijn uit trommels of kan als uitgevoerd. Een zuil wordt alleen op druk belast.

kolom of *drager* wordt verticale

ondersteuningsconstructie, hoogte betrekkelijk groot is van de breedtemaat. Een diverse materialen worden zoals, staal, gietijzer, beton, hout en metselwerk. zoals in de Kathedraal Familia te Barcelona kern van gewapend beton. wordt ook wel **pilaar** of Een pijler kan echter ook een ronde vorm hebben en tegenstelling tot een zuil of entasis. Bij een pijler is niet onderdeel van de pijler zelf, maar wordt er soms onder geplaatst. Een pijler bevat meestal geen interne boven elkaar gelegen voegen; alleen bij het *pijlerverband* is hiervan sprake. In de barok werden vaak wandpijlers of pilasters toegepast.

kan opgebouwd één geheel zijn doorgaans Onder een verstaan een

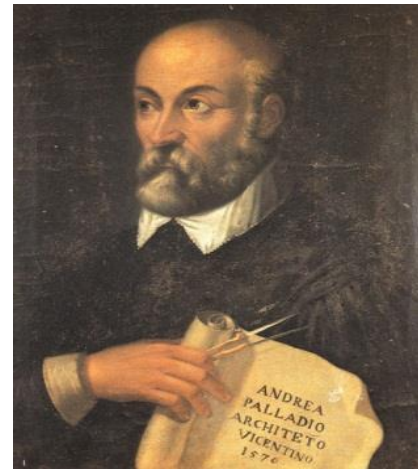
waarvan de ten opzichte kolom kan in uitgevoerd gewapend Moderne zuilen Sagrada hebben een Een kolom **pijler** genoemd. een andere dan bevat in geen verjonging de basement

Termen tot betrekking van de zuilen:

- het **basement** is de voet van een zuil of kolom;
- het **kapiteel** is de bekroning van een zuil, veelal voorzien van beeldhouwwerk, waaraan de bouwperiode is te herkennen;
- de **schacht** bevindt zich tussen basement en kapiteel, uitgevoerd als monoliet (als een geheel) of met trommels van natuursteen;
- de **cannelures** zijn de verticale groeven in de kolomschacht;
- een **abacus** is de vlakke stenen dekplaat bovenop het kapiteel;

- op de kapitelen met abacus rusten de **architraven**;
- een **colonnade** is een zuilenrij of zuilengang;

Door Vitruvius waren verschillende architecten geïnspireerd, waaronder de Italiaanse architect Andrea Palladio. Hij interpreteerde Vitruvius, (*deze Vitruvius is beschreven in het artikel 'de Goddelijke maten'*) op een zeer praktische manier. Hij haalde uit zijn geschriften De Architectura-regels die Palladio gebruikte om gevarieerde gebouwen te ontwerpen. Deze variatie was afhankelijk van de wensen van de opdrachtgever. Vitruvius was volgens Palladio van minder belang dan de antieke architectuur zelf. Het begrip *commodità* = *Balans en ritme* speelt een grote rol in de architectuur van Palladio, dit is te vergelijken met het begrip *utilitas*. (*Burgelijke bouw w.o. Utiliteitsbouw*) Palladio focuste eerder op het tonen van de principes van goede architectuur, door het tonen van concrete gebouwen, dan op het uitwerken van een sluitende architectuurtheorie. Hij legt het belang niet bij het idee van een gebouw maar bij de perceptie ervan. De zogenaamde Palladio-stijl of het **Palladianisme** genoot in Nederland veel succes. De oorspronkelijke tekst is vanuit het Italiaans en was in de Gouden Eeuw van groot belang voor ondermeer de bouw van de Amsterdamse grachtengordel. Om die reden is destijds een aantal boeken vertaald in het Nederlands. De boeken zijn geïllustreerd met beeldmateriaal en met prenten. De boeken worden tot op heden nog steeds geraadpleegd bij universitaire studies Architectuur en Bouwkunde.

Symbool pilaren: Het symbool van de pilaren staat voor de dualiteit die we als mens dienen te overwinnen. Hebben we de dualiteit overwonnen, dan zijn we in staat om tussen de pilaren door, achter de voorhang die de blik in de tempel belemmert te kijken.

Zuil: Letterlijk is een zuil de fysieke drager van gebouwen. Ze symboliseert sterkte of kracht en duurzaamheid. Zonder deze noodzakelijk steunelementen zou het gewelf instorten.

Als metaforisch element duidt het op het feit dat de sterke drager de zwakkere ondersteunt. Zoals onder andere de apostelen de steunpilaren van de kerk zijn. In de Sint Christophoruskerk zijn aan weerszijde 6 pilaren geplaatst: het symbool van de 12 apostelen. Zij zijn ook de dragers voor de kerk in Schagen. Zoals een vader een steunpilaar voor zijn familie kan zijn. Minder flatterig: een zuil symboliseert ook het mannelijk geslacht.

Bij een grafmonument wordt de zuil op diverse manieren toegepast. Als ondersteuning en als symbolisch element op het graf zelf. Dit vaak in de vorm van een afgebroken zuil. Deze zuil is dan ook niet een teken van vandalisme, maar als allegorie voor een plotseling en te vroeg

of jong afgebroken leven. Het gaat hier vaak om het onverwachts wegvallen van de steunpilaar of levenszuil. Bijvoorbeeld door een ongeluk of zelfs moord. Soms wordt er ook in plaats van een zuil een afgebroken boomstam of zelfs een boomstam met een bijl erin gebruikt, maar de betekenis blijft hetzelfde.

Af en toe wordt een zuil versierd met diverse elementen als guirlandes (*slinger van bloemen, bladeren of vruchten*), een bloemenkrans of zelfs een slang. Een slang om een zuil symboliseert de kracht in wijsheid van de persoon. Soms wordt de gebroken zuil bedekt met een rouwkleed. Dit wordt 'een gesluierde zuil' of 'een gesluierde dame' genoemd.

Een andere betekenis die aan een zuil gegeven wordt, is de symbolisatie van triomfen. Deze triomfzuilen of erezoulen worden vaak opgericht ter herdenking van een overwinning of een belangrijk persoon die een overwinning heeft bewerkstelligd. Een bekende zuil, ook wel obelisk, staat in Rome op het Sint-Pietersplein. Deze 40 meter lange en 372 ton wegende zuil werd oorspronkelijk door Keizer Caligula, adoptiezoon van Julius Caesar, in 37 n. Chr. vanuit Egypte naar Rome gebracht. Deze heeft een bijzondere historische waarde voor het Christendom. De obelisk stond in het midden van het speelveld in het Circus van Keizer

Nero, waar Sint Petrus en vele andere Christenen (*juxta palatium Neronianum - juxta obeliscum Neronis*), de marteldood gestorven zijn. De obelisk behoort dus; tot de historische plaats van het martelaarschap en werd later verplaatst naar een meer centraal gelegen plaats op het Sint Pietersplein, omwille van de bouw van de Sint Pietersbasiliek onder Paus Sixtus V. De Vaticaanse obelisk is ook de enige obelisk die sinds de oudheid altijd bovengronds is blijven staan, vermoedelijk vanwege zijn relatie met de kruisigingsplaats van Petrus en de bouw van de basiliek daarnaast.

Het monument op Trafalgar Square in Londen ter ere van de Britse zeeheld Horatio Nelson, is daar ook een goed voorbeeld van. Deze monumenten blijven eeuwig bestaan en zijn vaak bedoeld om veel indruk te maken. De naam monument komt van het Latijnse woord *monumentum* wat "herinnering" betekent.

De vroege Egyptenaren beschouwden zuilen – pilaren of obelisken die enigszins naast elkaar staan als het symbool van een poort naar de eeuwigheid of de doorgang naar het leven. Vele eeuwen dacht de mensheid, dat pilaren aan de ingang van de hemelpoort stonden. Voor de Egyptenaren daarentegen hielden de pilaren verband met het noorden en het zuiden. Terwijl de Christenen de opkomende zon in het oosten zien als het licht. De hemel openbaart zich en vertegenwoordigt het Hemelse. Het westen, de tegenovergestelde richting, de duisternis, daar waar de zon onder gaat. Hoewel de pilaren ook beschouwd werden als een portaal of de poort van een ingang naar een betere, het hogere Hemelse, met vredige sferen.

Hans van Kampen,
Architectuurhistoricus